

Doporučení k praxi

Doporučení ombudsmanky FF UK k činnosti spolků a pořádání jejich akcí, se zaměřením na pořádání seznamovacích akcí | 31. 8. 2023, Pavla Špondrová

Úvod

Na ombudsmanku se obrátila řada spolků působících na FF UK, které projevíly zájem o diskutování svých kompetencí a pravidel pro organizování vlastní činnosti a pořádání akcí, se zaměřením na pořádání seznamovacích akcí.

Dne 21. 06. 2023 proběhl workshop s názvem „Jak na bezpečný seznamovák?“, který organizovala Iniciativa Nahlas. Tohoto workshopu se zúčastnili též zástupci a zástupkyně dalších spolků FF UK a ombudsmanka FF UK. Společně jsme se věnovali jednotlivým otázkám týkajících se činnosti spolků a především otázkám, jak zorganizovat opravdu bezpečnou seznamovací akci, která bude mít takovou podobu, aby se na ní cítilo co nejvíce účastnících se osob dobře.

Doporučení: Organizační a procesní doporučení

1. Kdo je organizující subjekt?

Vždy si vyjasněte, kdo je organizující subjekt, a tudíž kdo nese odpovědnost za organizaci akce a její zákonnost (zda jde o konkrétní spolek nebo jinou entitu). **Tato informace by měla být účastníkům/cím zřejmá nejpozději z přihlášky, která by neměla být matoucí** (někdy se může z komunikace zdát, že organizujícím subjektem je UK nebo FF UK nebo konkrétní katedra/ústav, někdy se může nevědomky k poskytování služby zavázat fyzická soba, které s účastníky se osobami jedná či smlouvy podepisuje). Poskytnutí nejednoznačných, nepřesných nebo nesprávných informací nezproštuje odpovědnosti.

2. Pravidla mají být známá dopředu a dostupná i na akci

Je vhodné ještě před akcí konkrétní pravidla stanovit a účastníci se osoby s nimi seznámit, např. písemně v pozvánce, na webu, vyvěšením v místě konání na viditelném místě apod.

3. Pravidla jsou pro účastníci se osoby závazná

Je vhodné vyzvat účastníci se osoby, aby se s pravidly seznámily a zajistit projevení jejich souhlasu s nimi, např. podpisem v rámci přihlášky, informací, že přihlášením se daná osoba zavazuje pravidla dodržovat. Pravidla je vhodné při zahájení akce připomenout, učinit je na místě konání dostupná a **stanovit mechanismus pro řešení nedodržování pravidel**, včetně např. online aplikace, na kterou mohou být vyvěšené QR kódy v místě akce. **Jasná komunikace pravidel přispívá k prevenci nevhodného chování.**

4. Osoba odpovídající za pravidla musí být vždy v dosahu

Po celou dobu konání akce je třeba, aby byla určena konkrétní osoba nebo osoby (nemusí se jednat po celou dobu akce o stejnou osobu), **které v daný čas za dodržování pravidel odpovídají a na které je možné se v případě potřeby obrátit.** Taková osoba by měla být připravena se plně problematice situaci věnovat a přiměřeně zasáhnout nebo pokud by bylo řešení nad její síly, kontaktovat Policii ČR. Tato osoba má být tudíž na místě konání akce po celou dobu přítomná a nebýt např. pod vlivem alkoholu apod.

5. Pravidla je třeba vyhodnocovat a případně vylepšovat

Po akci je vhodné se v rámci evaluace akce tázat účastnících osob na jejich názor týkající se i stanovených pravidel, jejich známosti, dodržování, ne/využití a zkušeností s nimi, včetně návrhů na doplnění nebo vylepšení.

Obsahová doporučení

1. Účast na akci – Pro koho akce je? Co je povinné?

Je vhodné promyslet účast vyučujících, doktorandů/ek či studujících vyšších ročníků, a to s ohledem na povahu dané akce, charakter programu a role jednotlivých osob na akci. **Všem potenciálně účastnícím se osobám by mělo být s předstihem srozumitelné, co se od koho očekává, jakých částí programu a akce se mají účastnit atd. Pokud je akce primárně pro nové studující, je nevhodné, aby si je na akci jezdili nejstarší spřátelení studující či snad vyučující „obhlédnout“, jak se někdy proslýchá, aniž by se jinak na akci podíleli.**

Účast na programu a na seznamovacích aktivitách může být **žádaná, ale musí být dobrovolná**. Motivování k zapojení musí být přiměřené a je třeba, aby bylo vždy zřejmé, že je v pořádku se konkrétní aktivity neúčastnit. Přístup ke studujícím a dostupnost veškerých informací potřebných ke studiu, musí být rovnocenné bez ohledu na účast nebo neúčast na seznamovací akci.

2. Aktivity zasahující do lidské důstojnosti ne!

Nevhodné jsou aktivity zasahující do lidské důstojnosti, zejména vyžadující nepřiměřený fyzický kontakt, svlékání se, konzumaci alkoholu, drog, nestandardních pokrmů a nápojů, obsahující nebo napodobující sexuální činnosti a obsah či aktivity diskriminační.

3. S alkoholem a jinými látkami podle pravidel a opatrně

Je vhodné apelovat na účastníky a účastnice, aby alkohol, případně jiné látky ovlivňující vědomí a chování, buď nepožívali nebo požívali přiměřeně **tak, aby neztráceli sebekontrolu**. Je dále vhodné **stanovit pravidla pro konzumaci alkoholu a omamných a psychotropních látek**, např. pouze v době mimo oficiální části programu nebo „alkohol až po večeři“, nebo bez tvrdého alkoholu, „drugs free akce“ apod.

Je žádoucí už v rámci informování o akci i na ní účastnícím se osobám připomenout, že za průběh akce odpovídá organizující subjekt, a že zcela volnou ruku v této věci mohou mít na jakékoli soukromé akci. **Odpovědnost za nevhodné jednání má samozřejmě především takto jednáající osoba, ale i organizující subjekt může nést svůj díl odpovědnosti,** pokud mohl takové situaci předejít nebo jí zamezit a neudělal to (např. právě stanovením pravidel).

4. Vztahy navazovat ideálně vrstevnické a opatrně

Navazování vztahů (přátelských, sexuálních, partnerských) musí být vždy dobrovolné a prosté sexuálního obtěžování, ponižování, nemorálního chování nebo nátlaku.

Navazování bližších mimostudijních nebo mimopracovních vztahů mezi osobami v rozdílném hierarchickém postavení, tedy takového charakteru, kdy jedna osoba ovlivňuje nebo může svým rozhodováním ovlivňovat studium nebo práci druhé osoby, je nevhodné. Takové vztahy narušují pracovní i studijní kolektivy a neumožňují dodržování zákonných povinností rovného zacházení se všemi, s respektem a za zachování principu rovného přístupu a rovných příležitostí.

5. Všimněte si okolí, požadujte dodržování pravidel a nabízejte pomoc

Pokud zaznamenáte ve svém okolí situaci nebo jednání druhé osoby, které není v souladu s pravidly akce, věnujte takové situaci pozornost. Stejně jako má organizující subjekt právo pravidla stanovit, účastníci se osoby mají právo na zajištění a kontrolu dodržování pravidel během akce. Pokud bude docházet k porušování nebo obcházení pravidel, upozorněte osobu pověřenou organizujícím subjektem na problematiku situaci. Pokud se to bude jevit jako bezpečné, můžete osobě, které je v nepříjemné situaci, pomoci, např. ji oslovit, zda je vše v pořádku, zavést s ní hovor na obecné téma, ohradit se proti nevhodnému jednání či jakkoliv jinak ji podpořit.

Závěr

Toto doporučení přináší informace a konkrétní navrhované postupy pro pořádání akcí spolky na FF UK, z pohledu působnosti ombudsmanky FF UK, s cílem zajištění bezpečného a inkluzivního prostředí. Je na každém organizujícím subjektu si vyjasnit, jaký je charakter pořádané akce, a jak přesně chce pravidla stanovit. Páteru organizačních a páteru obsahových doporučení představuje obecný rámec, který když bude respektován, může k bezpečnému konání akce napomoci.

Kompletní doporučení naleznete ke stažení zde.

Doporučení ombudsmanky FF UK ke komunikaci – studující a zaměstnané LGBTQ+ osoby | 23. 1. 2023, Pavla Špondrová

Úvod

Na ombudsmanku se obrátila zaměstnankyně FF UK s dotazem, jak postupovat ve vztahu k osobám v tranzici či osobám s transgender identitou ve vztahu k oslovování, komunikaci atd., dále také jedna LGBTQ+¹ osoba, která popsala obtíže, které jí vznikají z důvodu nepřipravenosti struktur FF UK na LGBTQ+ osoby, např. osoby v tranzici nebo osoby nebinární.

Doporučení

1. FF UK by měla v souvislosti s komunikací v co největší míře respektovat svobodnou volbu konkrétní osoby. Komunikace by dále měla být co nejvíce inkluzivní i s ohledem na možnou nebinaritu konkrétních osob. Doporučujeme například zahrnutí označení „spolupracující“, „studující“, „zaměstnané osoby“ atd. (místo „kolegové“, „holky“ apod.) vždy s ohledem na co největší respekt a úctu k ostatním (tedy, pokud mi nic konkrétního nebrání, být co nejvíce ohleduplný*á a inkluzivní).
2. Uvádění zájmen i případně nové jméno (např. v

automatickém podpisu komunikací nebo na osobním profilu osoby), kterými si LGBTQ+ osoba přeje být oslovena, je třeba umožnit a respektovat.

3. S ohledem na jistotu v mezilidských vztazích může být vhodné, aby o změně daná osoba informovala spolupracující osoby. V mnoha situacích nemusí být tento postup komfortní a může mít dopad na psychiku a důstojnost dotčených osob, proto záleží vždy pouze na LGBTQ+ osobách, zda se rozhodnou oznámení učinit.
4. Doporučuji, aby bylo možné na žádost konkrétní osoby provést úpravu fakultní emailové adresy tak, aby z ní původní matriční jméno nebo gender nebyly patrné – např. použití zkratky původního nebo zvoleného jména nebo užití pouze příjmení.
5. O výše uvedeném přístupu a očekávaném jednání ve vztahu k LGBTQ+ osobám by měly být zaměstnané osoby, studující i další osoby vystupující za FF UK informovány.

Závěr

FF UK má povinnost chránit lidskou důstojnost a svobodnou volbu identity osob. Na základě této povinnosti by FF UK měla potřeby LGBTQ+ osob v mezích právního řádu v co největší míře zohledňovat a umožnit jejich neproblematické začlenění do pracovního a studijního prostředí.

Kompletní doporučení naleznete ke stažení [zde](#).

1) Zkratka LGBTQ+ označuje souhrnně lesby, gaye, bisexuální, transgender a queer osoby. Znaménko + odkazuje na další identity, např. intersex a asexuální osoby.

